

MUZEUL

DIN

SFÎNTU

GHEORGHE

LA

90 DE ANI

DE

EXISTENȚĂ

ZOLTÁN
SZÉKELY

Clădirea muzeului.

Muzeul din Sfântu Gheorghe se numără printre cele mai vechi instituții culturale din Transilvania. Istorul acestui muzeu începe de fapt din anul 1875, de cind există la Imeni o mică colecție de piese muzeale în conacul soției lui Cserey János. Acest fond a fost imbogățit de V. Nagy Gyula cu o mică colecție de numismatică, care, împreună cu piesele colecționate de către soția lui Cserey János, a format patrimoniul «Muzeului Cserey» din Imeni.

Această colecție a fost oferită prima dată Muzeului Transilvaniei din Cluj, iar mai tîrziu — la Indemnul judeului fostului județ Treascaune, Szentiványi Gyula — a fost donată populației din județul Treascaune, Odorhei și Ciuc. Cele mai bune condiții pentru înființarea unui muzeu au fost asigurate de către conducerea județului Treascaune. Din această cauză, la ședința tinută la 15 septembrie 1879 la Sf. Gheorghe, la care au participat reprezentanții celor 3 județe proprietare, noul muzeu a fost stabilit în acest oraș, sediul județului Treascaune, primind denumirea de «Muzeul Național Secuiesc», iar colecția a fost expusă în 4 săli ale Liceului Miko.

În anul 1910, arhitectul Kós Károly a fost însărcinat cu construirea unei clădiri separate, în care să fie așezate colecțiile, care s-au imbogățit în decursul vremii. Noua clădire, monumentală, a fost făcută cu intenția ca pe de o parte să reprezinte caracteristicile felului de construire în această parte a țării, iar pe de altă parte să asigure toate condițiile pentru un muzeu modern.

În timpul primului război mondial, clădirea muzeului a fost folosită ca spital militar. După război, în anul 1920, muzeul a fost organizat și deschis cu următoarele secții: 1. biblioteca și arhiva; 2. secția de arheologie și de numismatică; 3. secția de etnografie; 4. secția de artă plastică și 5. secția de științele naturii.

Muzeul a funcționat pe baza unui statut, având un comitet de conducere pină în 1949. Munca științifică și administrativă a fost executată de directori-custodi, care de la începutul secolului au fost aleși din corpul profesoral al Liceului Miko, pe baza unui contract încheiat între cele 2 instituții. Printre acești custodi se numără și oameni de specialitate cu renume, ca dr. Nagy Géza, dr. László Ferenc și Csutak Vilmos.

În anul 1949 se renunță la vechea formă de organizare și muzeul trece în proprietatea statului. Prin acest act, muzeul a fost încadrat în sistemul muzeal de stat și i s-a asigurat un buget propriu anual.

La 1879, numărul obiectelor era de 8 779, la 1890 a fost de 24 000, în 1944 s-a ridicat aproape la 300 000. Ca urmare a transportării materialului muzeului în 1944 în Ungaria, numărul pieselor s-a redus la 119 000, repartizate după cum urmează: secția de științele naturii, 31 180 de obiecte, arheologia 29 357, etnografia 4 408, artă plastică 659, biblioteca

Casă țărănească din curtea muzeului.

Aspect din secția de etnografie.

53 396 cărți. Astăzi, secția de științele naturii este aşezată la parter și are o colecție de mineralogie, petrografie și paleontologie. Aceasta conține mai mult de 230 exemplare de mamifere cuaternare din pleistocenul inferior, mediu și superior provenite din depresiunea Sf. Gheorghe, Baraolt și Tg. Secuiesc. Mai are o colecție de păsări și de asemenea în muzeu se adăpostește bogata colecție de lepidoptere a lui L. Diószeghy, care numără 26 000 piese și are specii și subspecii noi din țara noastră.

Colecția de arheologie și de istorie a format la început baza patrimoniului muzeului. Acest material a provenit din colecții, donații, iar mai târziu și din cercetări sistematice. Începând cu epoca paleolitică pînă în secolele VIII - IX e.n., materialul arheologic al muzeului reprezintă toate etapele de dezvoltare ale societății omenești. Acest material bogat este expus la etaj în 5 săli.

Tot la etaj, în 3 săli, este organizată o expoziție de etnografie, care prezintă aspecte din traiul populației din județul Covasna, cu un material bogat și variat. În curtea muzeului, chiar în anul 1929 s-a înființat nucleul unui muzeu în aer liber, cu case și cu instalații țărănești caracteristice din acest județ.

În secția de artă plastică se păstrează opere ale artiștilor moderni, precum și ale unor pictori locali ca Barabás Miklós, Gyárfás Jenő.

În decursul vremii, fondul muzeului s-a imbogățit cu material provenit din cercetări științifice.

Secția de științele naturii posedă multe fosile din cuaternar, descoperite în urma unor cercetări sistematice executate pe teritoriul județului Covasna.

Colecția de arheologie este bogată și importantă, posedind un material foarte frumos, provenit din săpăturile lui László, executate între 1907 - 1925 la aşezarea neolică de la Ariușd (jud. Covasna). Temele restrinse ale cercetării arheologice - a fost cercetat mai mult neoliticul - în ultimele două decenii s-au lărgit și în problematica muzeului au intrat altele, noi, care mai înainte n-au fost abordate. Muzeul a luat parte la săntierice arheologice ale Academiei R.S. România și a făcut săpături în valea Oltului și a Tîrnavei. Problemele urmărite în arheologie au fost legate de perioadele istorice regiunii, care au fost cunoscute mai puțin. Astfel sint importante pentru neolicic săpăturile executate la Let, Moașa și cele reluate la Ariușd. La Ciomortan a fost descoperită o nouă cultură, care datează din epoca bronzului. Prima vîrstă a fierului a fost studiată la Reci și la Cernat. Din cercetările executate în numeroasele aşezări și la cetatea Covasna a rezultat stabilirea aspectului culturii materiale a populației autohtone dacice pe aceste meleaguri. O preocupare principală a muzeului a fost studierea intervalelor de timp de la retragerea aureliană pînă

la cristalizarea relațiilor feudale în Transilvania. Referitor la secolele IV-X - perioada de formare a limbii și a poporului român, au adus contribuții importante săpăturile executate la Reci, Sf. Gheorghe (sec. IV), Cernat și Poian (sec. VI), Bezid, Sălașuri, Filișa, Simoșeni, Cristur (sec. VII - VIII). Pentru istoria secolelor X - XI e.n. au adus lămuriri cimitirele de la Peteni și Zăbala (jud. Covasna).

În domeniul etnografiei au fost studiate meșteșugurile țărănești și traiul populației din această zonă. Muzeul a scos și publicații, în care au apărut articole despre activitatea muzeului. Astfel de publicații sunt: Anuarul Muzeului Național Secuiesc, I III, 1890 - 1902, Buletinul muzeului din anii 1903 - 1914. La aniversarea celor 50 de ani de existență a muzeului, a fost publicată o carte memorială (Emlékkönyv), scrisă de mulți cercetători din țară și din străinătate, cu care muzeul a avut relații științifice. Acum, cu ocazia sărbătoririi celor 90 de ani de la înființare, muzeul a scos culegere de studii „Aluta”. În reviste științifice din țară și din străinătate au apărut studii despre rezultatele cercetărilor executate de muzeu. Acestea au contribuit la elucidarea multor probleme privind istoria țării noastre.

În afară de activitatea științifică, muzeul a desfășurat și o muncă cultural-educativă intensă prin organizarea expozițiilor și prin ținerea unor conferințe pe teme din diferite domenii ale științei.

Datorită bogăției și valorii pe care o reprezintă colecțiile muzeului, mulți savanți cu renume europene au vizitat muzeul. V. Pârvan de mai multe ori a studiat colecția arheologică a muzeului și multe piese au fost publicate în „Getica“. Dintre savanții străini, Gordon Childe, Hubert Schmidt și alții cercetători au avut relații cu muzeul. În ultimele două decenii, dintre numeroși savanți, care au venit să studieze muzeele din țara noastră, majoritatea au vizitat și muzeul din Sf. Gheorghe. Pentru acestia - mai ales secția de arheologie a furnizat un material prețios în preocuparea lor științifică.

Perspectivile de dezvoltare ale muzeului au crescut mult, deoarece organele locale li acordă o atenție deosebită. În acest an sînt prevăzute unele amenajări precum și construirea unor aripi la clădirea principală. În 1969 a fost înființată la Tîrgu Secuiesc, expoziția „Gábor Áron și istoria breslelor din orașul Tîrgu Secuiesc“. Aceasta, precum și casa memorială Bénedek Elek din Băjanii Mici figurează ca subsecții ale muzeului. S-au făcut pregătiri ca micul muzeu în aer liber din curtea muzeului să fie dezvoltat, prezentind construcțiile țărănești din acest colț al țării.

Cu ocazia aniversării a 90 de ani de existență a muzeului, se poate constata că el este un factor activ științific și cultural-educativ în muzeologia românească.